

คำวินิจฉัยของ นายอภัย จันทนจุลกะ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๘/๒๕๔๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยพรรคประชาชนไทยจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๘ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่เนื่องจากเป็นวันหยุดราชการจึงครบกำหนดในวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๘

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ พรรคประชาชนไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย จำนวน ๖ สาขา คือ สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่ที่จังหวัดตราด สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสระบุรี สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชร และสาขาลำดับที่ ๖ ตั้งอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยทั้ง ๖ สาขา และเห็นว่าสาขาลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทยทั้งสามดังกล่าว และต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๔

สำหรับสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติได้ประชุมและมีมติเห็นควรเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคนี้เนื่องจาก นายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่า

ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรค จึงทำให้การจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ มีตำแหน่งคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ได้ประชุมและมีมติเห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค เนื่องจากนายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค จะมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคตามนัยมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖

ที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติมีความเห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พรรคประชาชนไทยมีสาขาเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๒ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ สาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ที่กำหนดให้มีสาขาพรรคการเมืองภาคละ ๑ สาขา จึงถือได้ว่าพรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ เห็นควรเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย ส่วนกรณีการตรวจสอบจำนวนสมาชิกพรรคหากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏว่ามีจำนวนไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามมาตรา ๒๕ จะได้จัดทำคำร้องเพิ่มเติมส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประชาชนไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง พรรคประชาชนไทย ไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญในการประชุมเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ได้ตรวจคำร้องแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ และให้จัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมหากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า สมาชิกพรรคประชาชนไทย มีจำนวนไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามที่กล่าวอ้างในคำร้อง และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคประชาชนไทย ในฐานะผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันรับหรือถือว่าได้รับหนังสือ

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคประชาชนไทยแล้วปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค จำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๕ คน และจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคประชาชนไทย (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นคิสด์เก็ท แต่จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่ามีจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเพียง ๕,๑๕๑ คน จึงได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรคประชาชนไทย จำนวน ๕,๑๕๑ คน ว่ามีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ เมื่อได้รับแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลบุคคลดังกล่าวแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทย ดำเนินการจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคที่ตรวจสอบ ไม่พบหมายเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริงภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่พรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบจำนวน ๔,๕๑๗ คน ดังนั้น เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคประชาชนไทยจึงมีสมาชิกพรรคการเมืองเพียง ๔,๕๑๗ คน ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

หัวหน้าพรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งแจ้งแก้ไขข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละ ๑ สาขา ตามที่กฎหมายกำหนดขั้นต้นแล้ว เนื่องจากสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ตามข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๕๕ กำหนดให้มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวนไม่น้อยกว่า ๗ คน การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่านายบุญหลาย บุญบุตร ไม่รับตำแหน่งประธานสาขาพรรค และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดกำแพงเพชร ก็ยังคงมีจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ จำนวน ๑๑ คน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย และมีจำนวนมากกว่าจำนวนขั้นต่ำของข้อบังคับพรรคว่าด้วยจำนวนคณะกรรมการสาขาพรรค และหากนายบุญหลาย บุญบุตร ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งประธานสาขาพรรคจริงก็ต้องแจ้งการลาออกจากตำแหน่งต่อพรรคประชาชนไทยเสียก่อน จึงจะถือว่าลาออกจากการเป็นประธานสาขาพรรคโดยสมบูรณ์ สำหรับการจัดตั้งสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองอ้างว่านายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค มีอายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ จะครบในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคนั้น เห็นว่า คณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๖ มีจำนวน ๑๓ คน หากขาดคุณสมบัติไปเพียง ๑ คน ก็ไม่ทำให้การเป็นสาขาพรรคการเมืองเสียไป และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ ใช้บังคับเฉพาะคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเท่านั้น ไม่ได้บังคับถึงคณะกรรมการสาขาพรรค สาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๖ จึงเป็นสาขาพรรคการเมืองที่ต้องตามกฎหมาย สำหรับการดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปนั้น พรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคห้าพันคนขึ้นไปแล้วและมีสาขาพรรค ภาคละ ๑ สาขา จำนวน ๖ ภาค ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงไม่เป็นเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า กรณีนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งนั้น นายบุญหลาย ฯ ได้ให้ถ้อยคำแก่พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ตนไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมืองต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองให้บุคคลดังกล่าวเป็นประธานสาขาพรรคการเมืองได้ แม้ว่าพรรคประชาชนไทยจะชี้แจงภายหลังการสอบสวนข้อเท็จจริงว่า นายบุญหลาย บุญบุตร ยืนยันจะเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทยต่อไป แต่พรรคประชาชนไทยมิได้จัดส่งหนังสือยืนยันจากนายบุญหลาย บุญบุตร มาเพื่อประกอบการพิจารณา จึงยังไม่อาจเชื่อถือคำชี้แจงดังกล่าวได้ ส่วนกรณีที่ว่าเมื่อนายบุญหลาย บุญบุตร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และนางสาวหรรษธร แซ่ตั้ง ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ก็ยังเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาชนไทย นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑ กำหนดว่า คณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง เภสัชกรสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง และข้อบังคับพรรคประชาชนไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕๕ ได้กำหนดไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการสาขาคณะหนึ่งซึ่งเลือกตั้งจากสมาชิกสามัญในสาขานั้น จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธานสาขาพรรค รองประธานสาขาพรรค เลขานุการสาขาพรรค รองเลขานุการสาขาพรรค เภสัชกรสาขาพรรค โฆษกสาขาพรรค และกรรมการอื่น ๆ แต่ข้อเท็จจริงผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ไม่ขอรับตำแหน่งดังกล่าว และผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๕ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย ทำให้คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๕ ไม่ครบองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองตามกฎหมาย และข้อบังคับพรรคดังกล่าว

สำหรับกรณีนายสิทธิชัย พรม่วงค์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ อายุไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ในวันที่จัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองไว้ การพิจารณาจึงต้องอาศัยมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติว่า เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีโดยอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีความให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป ซึ่งกรณีนี้บทกฎหมายที่ใกล้เคียง

อย่างยิ่ง คือ มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ดังนั้น กรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ด้วยเช่นกัน ประกอบกับการเข้ามาเป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้เป็นกรรมการสาขาพรรคการเมืองจึงจำเป็นต้องบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายเสียก่อน เพื่อให้มีความรับผิดชอบเพียงพอที่จะผูกนิติสัมพันธ์ต่าง ๆ และสามารถทำนิติกรรมได้ตามกฎหมาย กรณีที่นายสิทธิชัย พรหมวงศ์ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคประชาชนไทย ลำดับที่ ๖ ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการสาขาพรรคประชาชนไทย และพรรคประชาชนไทยอ้างว่ายังเหลือกรรมการสาขาพรรคเกินกว่าขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคประชาชนไทยนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองขอชี้แจงโดยใช้เหตุผลเดียวกันกับสาขาพรรค ลำดับที่ ๕

หัวหน้าพรรคประชาชนไทยได้ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย ในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓ จึงเป็นหน้าที่ของพรรคประชาชนไทยที่จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิก ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง คือ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงของนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของหัวหน้าพรรคประชาชนไทย (ผู้ถูกร้อง) ปรากฏว่า พรรคประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ารับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคประชาชนไทย จำนวน ๕,๖๘๕ คน และจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคประชาชนไทย (แบบ ท.พ.๔) พร้อมแผ่นดีสค์เก็บ แต่จากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองพบว่า สมาชิกพรรคประชาชนไทยมีจำนวน ๕,๑๕๑ คน จึงขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ช่วยตรวจสอบข้อมูลของบุคคลทั้ง ๕,๑๕๑ คน ว่ามีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือไม่ ซึ่งสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งผลการดำเนินการต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นำพรรคประชาชนไทยจัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบหมายเลขประจำตัวประชาชนผู้ถือบัตร จำนวน ๕๑๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริง แต่พรรคประชาชนไทยก็ได้ดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบว่ามีจำนวนเพียง

๔,๕๓๗ คน ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องมีสมาชิกพรรคตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไป ประกอบกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของหัวหน้าพรรคประชาชนไทย ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ มิได้ให้เหตุผลหรือชี้แจงแสดงหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นนี้ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ ได้แจ้งว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไปตามกระบวนการยุติธรรม

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคประชาชนไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คน ขึ้นไป ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย จนถึงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๘ ซึ่งตามหลักฐานมีจำนวนสมาชิกพรรคเพียง ๔,๕๓๗ คน การดำเนินงานของพรรคประชาชนไทยจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคประชาชนไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ส่วนประเด็นการจัดตั้งสาขาพรรค ครอบคลุมหนึ่งสาขาหรือไม่ นั้น ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เนื่องจากคำวินิจฉัยข้างต้นมีผลให้ต้องยุบพรรคประชาชนไทย ตามกฎหมายแล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคประชาชนไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ